

Kalas i Gammalsvenskby i Ukraina när Johannes Buskas återvänder. Hos systrarna Emma Malmas och Anna Utas blir det stora famnen. Emma och Johannes är klasskamrater och det finns mycket att prata om. Tillsammans sjunger de Uppå källarbacken, Vi äro musikanter allt ifrån Berislav [grannstaden) och Du gamla du fria. När de ska smaka på det hemgjorda vinet kvittrar Emma i väg med Hej tomtegubbar.

Bilden på Johannes och hans familj togs i Gammalsvenskby strax innan resan till Sverige.

60 år senare återvänder Johannes, i dag 76 år, med Lands hjälp. Han står på exakt samma plats.

"Välkommen hem, Johannes!"

Tillbaka i svenskbyn efter 60 år

För 60 år sedan kom Johannes Buskas, 16 år, till Sverige. Han kom tillsammans med mor och far, åtta syskon och de övriga 874 svenskarna från Gammalsvenskby i Ukraina. De hade färdats nerför Dnjeper, över Svarta havet till Constanza i Rumänien och fick sedan åka tåg genom Europa. Den 1 augusti 1929 steg de iland från färjan Sassnitz—Trelleborg.

Gammalsvenskbyborna sjöng »Du gamla du fria» och prins Carl hälsade i

egenskap av ordförande i Svenska Röda korset välkommen. Men gammalsvenskbyborna hade önskat att han skulle ha sagt Välkommen hem...

Det sista de gjorde innan de reste var att montera ner kyrkklockorna som fick följa med till Sverige. De hänger nu vid Roma kyrka på Gotland och kallar till möte bl a den 1 augusti varje år. Då sjunger Gammalsvenskbyborna psalmer och ber böner i tacksamhet över att de fick komma till Sverige.

Svår omställning

Från Trelleborg fick de åka till ett uppsamlingsläger i Jönköping. Därifrån spred de sig ut över Sverige, men de flesta kom att hamna på Gotland. En riksinsamling gjordes till förmån för gammalsvenskbyborna. Den skulle användas bl a till gårdsinköp och gårdarna var billigt på Gotland.

Redan den 1 september började familjen Buskas arbeta på en stor gård i Halland. För Johannes pappa var det svårt att rykta hästar åt andra, han hade själv haft drängar i Ukraina. Den 14 mars 1931 kunde familjen köpa en gård på Gotland.

Några återvände

Några klarade inte omställningen och föll för kommunistpropagandörerna som cyklade runt och berättade om hur bra allt skulle bli om de återvände till det gamla landet. I fyra omgångar reste sammanlagt 237 tillbaka. 90 fortsatte vidare till Kanada dit gammalsvenskbybor tidigare emigrerat.

Johannes hade ingen längtan till jorden utan började arbeta på byggen. Han blev en duktig byggbas, gifte sig och fick två söner som det gått bra för. Han sålde livförsäkringar, teaterbiljetter och Folket i Bild-böcker på fritiden.

Ryska språket har han hållit vid liv genom att läsa böcker och tidningar och genom att se rysk film. I dag bor han i Norrviken en bit norr om Stockholm, men varje dag i sitt liv har han funderat över Gammalsvenskbyn.

Utrensningar och naziläger

Gammalsvenskbybornas historia börjar långt innan byn vid Dnjeper fick sitt namn. Byn har varit stängd för besök fram till förra året. Land tog med Johannes Buskas, 76, till hembyn. Han är den förste som återvänt med minnen om hur det en gång var.

Läs om mötet med hembyn och de gamla skolkamraterna som återvände och utsattes för Stalins utrensningar, nazityskarnas läger och arbetslägren i Sibirien. Och läs om byns dramatiska historia.

